

ՀԱՍՍԱՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ

ՆՈՐԱՇԵՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
2017-2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐ

Մշակվել է՝ համայնքի ղեկավարին կից գործող «Նորաշեն համայնքի զարգացման քառամյա ծրագրի և տարեկան բյուջեի կառավարման խորհրդակցական մարմնի» կողմից

Ներկայացվել է՝ համայնքի ղեկավար Գառնիկ Գասպարյանի կողմից
Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու 07.02.2017թ .թիվ 7- Նորոշմամբ

գ.ՆՈՐԱՇԵՆ 2017թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻՂԵԿԱՎԱՐԻՈՂՁՈՒՅՆԻՄՈՍՔ.....
2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ.....
3. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ
4. ՀԶՀԾ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ.....
5. ՀԶՀԾ-Ի ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ.....
6. ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ.....

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԵԿԱՎԱՐԻ ՈՂՋՈՒՅՆ ԽԵՈՍՔԸ

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Նորաշեն համայնքի 2017-2021թթ. Զարգացման հնգամյա ծրագիրը (այսուհետ՝ ՀԶԾ) մշակելիս հաշվի է առնվել, որ համաձայն 2015 թվականի դեկտեմբերի 6-ին փոփոխված ՀՀ Սահմանադրության 181-րդ հոդվածի, ՏԻՄ-երը՝ համայնք իսկականին և համայնքի ղեկավարը, ընտրվում են հինգ տարի ժամկետով, և 210-րդ հոդվածի, «Տեղականինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքը պետք է համապատասխանեցվի Սահմանադրությանը և ուժի մեջ մտնի 2017 թվականի ի հունվարի 1-ից: Հաշվի առնելով այդպիսի անհանգիստները՝ մշակվել է համայնքի զարգացման ոչ թեքառամյա, այլ հնգամյա ծրագիր:

ՀԶԾ-ն մշակվել է հիմք ընդունելով «Տեղականինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ տեղականինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն ու լիազորությունները նրանց գործունեության բնագավառներում (ոլորտներում), ՀԶԾ-ի մշակման նկատմամբ վերաբերյալ համապատասխան հոդվածների դրույթները, ինչպես նաև Գեղարքունիքի

մարզպետի կողմից ներկայացված համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման մեթոդական ուղեցույցը:

Ներկայացվող ՀԶԾ-ն առաջիկա հինգ տարիների համար հանդիսանալու է Նորաշեն

համայնքի զարգացման հիմնական փաստաթղթերից մեկը:

ՀԶԾ-

իբրև անդակությունը պայմանավորված է համայնքի տեսլականով (մարդկային, գույքային, ֆինանսատնտեսական, տեխնիկական և այլ) հնարավորություններով,

համայնքային ծրագրերի իրականացման նկատմամբ մատուցման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների եկեղծակառուցվածքների առկայությամբ:

ՀԶԾ-

ունի հնարավորինս հաշվի են առնվել համայնքի հանրային ծառայությունների մատչելիության և հասանելիության,

նոր ծառայությունների մատուցման նորանցով պայմանավորված լրացուցիչ ծախսեր առաջանալու խնդիրները: ՀԶԾ-ն մշակելիս ստրատեգիկ ուղիներով իրականացվել է համայնքի զարգացնելու անհրաժեշտությունը, համայնքի տարածքում տնտեսական գործունեության խրախուսման և առկա հնարավորությունները,

տնտեսության տարբեր ճյուղերի զարգացման (հատկապես՝ արտադրական կազմակերպությունների, գյուղատնտեսության, տուրիզմի, փոքր և միջին բիզնեսի և այլն) հնարավորությունները, արդյունավետ կառավարման իրականացումը: Վերհանված հիմնախնդիրների հիման վրա, ելնելով

«Տեղականինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից, համայնքի ղեկավարը՝

համայնքի աշխատակազմի նորաշեն գյուղական համայնքի ավագանու 2016 թվականի ապրիլի 7-ի N 17-Ն որոշմամբ ստեղծված համայնքի ղեկավարին կից գործող «Նորաշեն համայնք ի զարգացման քառամյա ծրագրի և տարեկան բյուջեի կառավարման խորհրդակցական մարմնի» (ԽՄ)

հետմիասին մշակել է համայնքի 2017-2021 թթ. ՀԶԾ-ն,

որը բնարկվել է հաստատվել է համայնքի ավագանու կողմից կողմնակցությամբ:

Համայնքի 2017-2021 թթ. ՀԶԾ-ն ունեւորված է Նորաշեն համայնքի տարածական զարգացումը սահմանող՝ քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի մշակման կամ դրանց փոփոխման (լրացման) մասին դրույթներ, շրջակա միջավայրի պահպանման ուղղված ախտահարող միջոցառումներ,

համայնքում գործարարմիջավայրի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ,
աղետների ռիսկերի կառավարման և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնական մոտեցումներ,
համայնքի կոմունալ ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ : ՀԶՀԾ-
ններառում են անՆորաշեն համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամների նախընտրական ծրագրերի
բաղադրիչները: Այն Նորաշեն համայնքի ներդաշնակ և համաչափ զարգացման, Նորաշենի
բնակիչների բարեկեցության ապահովման համար առաջիկա հինգ տարիներին ընդունված ծրագիր է,
որը հանդիսանալու է համայնքի ամենօրյա փաստաթուղթը:

ԽՄ-ը, փաստաթուղթը մշակելիս, հատուկ ուշադրություն է դարձրել և ձգտել, որպեսզի այն
հնարավորինս համահունչ լինի գործողության մեջ դրված ՀՀ ռազմավարական, մարզային և
տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման մարմինների,
քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների հետ լիակատար
փոխըմբռնում ՀԶՀԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ
համագործակցություն դրանց լուծման գործում:

2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

2.1 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նորաշենը նախկինում անվանվել է / Էֆենդի, Ռախմաքենդ / հետագայում, 1938թ. հունվարից Հայաստանի կառավարության առաջարկով նախ Քարաշեն, ապա Նորաշեն :

Գյուղը հին բնակավայր է: Նրա հարավ –արևմտյան մասում պահպանվել են Ք.Ա. 2-1-ին հազարամյակի երկու դամբարանադաշտեր: Գյուղի շրջակայքում է գտնվում բերդ ամրոցը: Այդ ամենը մտել է Կիլիկիայի կոչվող երկրի ընդհանուր տոհմացեղային միության մեջ: 1830թ. Բիթլիսից, Մշո, Վանի գավառներից ներգաղթած մի քանի հայ ընտանիքներ այստեղ հաստատվել են մշտական բնակություն:

Նորաշենը գյուղական համայնք է Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզում: Գյուղը գտնվում է Սևանա լճի արևմտյան ափին, ծովի մակարդակից 1940մ բարձրության վրա:

Համայնքը արևելքից սահմանակից է Ծովագարդ համայնքին, իսկ հյուսիս-արևմուտքից Չկալովկա համայնքին : Հեռավորությունը մարզկենտրոն Գավառ համայնքից 30կմ է, մայրաքաղաք Երևանից 68կմ:

Նորաշեն ամայնքի վարչական տարածքը կազմում է 1303.95 հա., որից գյուղատնտեսական նշանակություն ունեն 991.21 հա.-ը, բնակավայրերը զբաղեցնում են 70.39 հա., արդյունաբերական, ընդերք ոգտագործման նյւթերի արտադրական նշանակության օբյեկտները՝ 1.20 հա, էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի և կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտները՝ 12.36 հա., հատուկ պահպանվող տարածքները՝ 228.79 հա, պետական սեփականություն հանդիսացող հողերը՝ 239.39 հա:

Նորաշեն համայնքի բնակչությունը 2016 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 445 մարդ (աղյուսակ 1):

Աղյուսակ

1.

Համայնքի մշտական բնակչության ու տնային տնտեսությունների ցուցանիշները (01.10.2016 թ. դրությամբ)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	Մարդ
1.	Բնակչության թվաքանակը, մարդ	445
2.	Տնային տնտեսությունների թվաքանակը	112
2.1	այդ թվում՝ ժամանակավոր կացարաններում /վագոն, տնակ/ բնակվող	1
2.2	կիսակառույցներում բնակվող	-
3.	Ընտանեկան նպաստ ստացող ընտանիքների քանակը	14

Համայնքի բնակչության 52.3% կազմում են տղամարդիկ և 47.7% կանայք:
Համայնքի բնակչության տարիքային նստցիալական կազմը ներկայացված է աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2. Համայնքի բնակչության տարիքային նստցիալական կազմի ցուցանիշները (01.10.2016 թ. դրությամբ)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	Ընդամենը	Կանայք	Տղամարդիկ
1.	Համայնքի բնակչության թիվը, այդ թվում՝	445	212	233
	մինչև 1 տարեկան	5	3	2
	1-2 տարեկան	8	3	5
	3-4 տարեկան	7	4	3
	5-6 տարեկան	9	6	3
	7-10 տարեկան	20	7	13
	11-14 տարեկան	18	9	9
	15-17 տարեկան	16	6	10
	18 և ավելի տարեկան	362	176	186
2.	Կենսաթոշակառուներ (ներառյալ հաշմանդամներ) այդ թվում՝	72	47	25
	Տարիքային և աշխատանքային	45	22	23
3.	Միակողմանի ծնողազուրկ երեխաներ	2	1	1
4.	Երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներ	-	-	-
5.	Հաշմանդամ երեխաներ	1	-	1
6.	Խնամակալության հանձնված երեխաներ	-	-	-
7.	Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներ	1	-	1
8.	Արցախյան պատերազմի մասնակիցներ	-	-	-
9.	Հաշմանդամներ	27	16	11
10.	Զբաղվածներ	235		
11.	Գործազուրկներ	82	56	26
12.	Ընտանեկան նպաստների պետական համակարգում գրանցված ընտանիքների թիվը	17		
13.	Արցախյան պատերազմում զոհվածների ընտանիքների թիվը	-	-	-

Գործազուրկների մեծամասնությունը կազմում են կանայք:

Տղամարդկանց աշխատունակ մի մասը զբաղված է արտագնա աշխատանքով:

2.2 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

Նորաշեն գյուղական համայնքի ավագանու 2016 թվականի հունվարի 14-ի N 5-Ն որոշմամբ հաստատված 2016 թվականի բյուջեն եկամտային մասով կազմել է **12647.8** հազար դրամ, ծախսերի գծով՝ **12463.2** հազար դրամ, իսկ դեֆիցիտի գծով՝ **142.0** հազար դրամ: 2016 թվականի բյուջեի եկամուտների մեջ համայնքի սեփական եկամուտների բաժինը կազմում է **30.9 %՝ 3909.2** հազար դրամ: Համայնքում մինչև 1993թ. գործել է <Չարենցավանի կարի ֆաբրիկայի> մասնաճյուղը: Անկախացումից հետո արտադրությունը չի գործում: Համայնքի ազգաբնակչությունը հիմնականում զբաղվում է անասնապահությամբ, արտադրելով կաթ և միս: Համայնքը իր աշխարհագրական դիրքով շատ բարենպաստ է օրգանիկ մթերքների արտադրության համար, սակայն գյուղացիները արտադրված կաթը և միսը շուկայում մրցունակ չլինելու պատճառով չեն վերամշակում և հանձնում են մթերող կազմակերպություններին և անհատ քաղաքացիներին շուկայականից շատ ցածր գներով: Գյուղատնտեսական մթերքների ծավալների ավելացման համար չկան շահավետ պայմաններ: Անհրաժեշտ են բարձր կաթնատվությամբ և մսատվությամբ անասուններ, որին կարելի է հասնել միայն արհեստական սերմնավորում կատարելու ճանապարհով, ինչը ներկա շուկայական պայմաններում գյուղացու համար հասանելի չէ, քանի որ շատ բարձր գին արժե: Վերջին տարիներին գյուղում մեծ թափ է ստացել մեղվաբուծությունը, որը մեղրի իրացման շուկայի առկայության դեպքում կարող է կենսամակարդակի բարձրացում ապահովել գյուղացիական տնտեսություններին: Հողերի մանր, կտրտված, հիմնականում մեծ թեքությունների վրա գտնվելու, արդի տեխնիկայի բացակայության, որակյալ սերմացուների և էժան պարարտանյութերի բացակայության պատճառով գյուղացիները դաշտավարությամբ հիմնականում չեն զբաղվում, քանի որ անարդյունավետ է և ոչ եկամտաբեր: Համայնքում չկան գործող հիմնարկ – ձեռնարկություններ: Համայնքի գյուղացիական տնտեսությունների միակ զբաղմունքը հանդիսանում է գյուղատնտեսական մթերքների արտադրությունը: Համայնքը գտնվելով Սևանա լճի ափին, իր բնական պայմաններով, պատմամշակութային հուշարձանների առկայությամբ մեծ պոտենցիալ ունի տուրիզմի ճյուղերի զարգացման համար: Սակայն համայնքի վարչական տարածքում չկան տեղադրված համապատասխան ճանաչողական վահանակներ, մարջելի և ժամանակակից հանգստյան տներ և հյուրանոցներ: Տուրիզմի տարբեր ճյուղերում կապիտալ ներդրումներ կատարելու դեպքում կանխատեսվում է, որ կստեղծվեն շուրջ 50-ից ավելի աշխատատեղեր սպասարկման և ծառայությունների մատուցման ոլորտներում, ինչը մեծ խթան կհանդիսանա համայնքի ազգաբնակչության կենսամակարդակի բարձրացման համար:

Համայնքի զարգացման համար անհրաժեշտ են մեծ կապիտալ ներդրումներ կաթի ընդունման կետի հիմնման և կաթի վերամշակման արտադրամաս հիմնելու համար: Նշված ոլորտում ներդրումներ ապահովելու դեպքում անհամեմատ կերպով կբարձրանա գյուղացիական տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական վիճակը և մեծ խթան կհանդիսանա ճյուղի հետագա զարգացման համար:

Համայնքում գործում է մեկ կրթական հաստատություն՝ «Նորաշեն համայնքի հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ: Դպրոցը ունի կապիտալ վերանորոգման կարիք:

Աղյուսակ 3. Նորաշեն համայնքի հանրակրթական դպրոցների, նախադպրոցական և արտադպրոցական ուսումնական հաստատությունների, նախնական մասնագիտական կրթական հաստատության վերաբերյալ ցուցանիշներ

Հ/հ	Հաստատության անվանումը	Աշխատողների թիվը	Սովորողների թիվը
1.	«Նորաշեն համայնքի հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ	20	37
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

Նորաշեն համայնքում գործում է բուժ-մանկաբարձական կետ < Նորաշենի ԲՄԿ > : Բուժկետի շենքը գտնվում է բարվոք վիճակում, ապահովված է առաջնային բուժ-օգնություն ցույց տալու սարքավորումներով, սակայն ունի արդի բու-սարքավորումների և գույքի համալրման կարիք:

2.3 ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐ

Համայնքի կենտրոնական մասում՝ մշակույթի տան հարակից հրապարակում 2016 թվականին տեղական բյուջեի միջոցներով տեղադրվել են մանկական խաղամիջոցներ: 2017 թվականի ընթացքում նախատեսվում է ցանկապատել մանկական խաղահրապարակի տարածքը, կանանչապատել և այն վերածել համայնքային զբոսայգու:

Համայնքը ընդհանրապես մանկապարտեզ չի ունեցել, սակայն այժմ համայնքում բնակվում են շուրջ 40-ից ավելի 0-6 տարեկան երեխաներ, որը կարիք է առաջացնում մանկապարտեզի կամ դպրոցահեն նախակրթարանի հիմնելուն: Ծրագրվում է պետական ներդրումների հաշվին՝ դպրոցի շենքի տարածքում հիմնել նախակրթարան, որը մեծ խթան կհանդիսանա երեխաների կրթամակարդակի բարձրացման համար:

ԿՈՇՏ ԱՂԲ

2.4 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻ ԺԱԿԻՆ ԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ և ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ

Համայնքի ֆինանսական իրավիճակը վերլուծելիս պետք է հստակ պարանջադրել՝

- համայնքի բյուջեն (եկամտային և ծախսային մասերով),

- ծրագրերի իրականացման համար համայնքներին հասանելի այլ միջոցներ (աղբյուրներ և ծախսային ուղղություններ):

Ֆինանսական կանխատեսումները պարզաբանվել են 5 տարվա կտրվածքով և համեմատվել են ելակետային տարվա հետ (ՀՀ ՀՆԱ-ի զանգվածային աճի տարվա փաստացի և պլանային տարվա կանխատեսվող աճերը):

Հստակ պարզեցացնելով, թե ինչի հիման վրա են արվել կանխատեսումները:

Հնարավոր ինսկրադեպտային և աղյուսակային ներկայացում:

Խոշորացված համայնքների դեպքում եկամուտներն ուղղակի ծախսերը ներկայացնելու ստանդարտների:

Ծավալին կարմաբսահմանափակում էլ, սակայն պարզեցիչել,

որ համայնքի բյուջեն առանձին փաստաթուղթ է կարիք կա այն նույնությամբ ներառելու ՀՀ ԶՄ-ն:

Համայնքի բյուջեի մուտքերը, կարելի է ասել, ձևավորվում են բացառապես վարչական բյուջեի միջոցների հաշվին:

Վարչական բյուջեի եկամուտները ձևավորվում են սահմանափակվելով եկամտա տեսակների՝ հողի՝ հարկի, տրանսպորտային միջոցների և շենք-շինությունների գույքահարկի, հողերի վարձակալության վճարների և տեղական տուրքերի եկամուտների հաշվին: Համայնքի բյուջեի կանխատեսվող եկամուտների մեծ մասը (2016թ.՝ 68.6%, 2017թ.՝ 64.6 %, 2018թ.՝ 65.9%, 2019թ.՝ 67.0%, 2020թ.՝ 67.5%,) ձևավորվում են պետական բյուջեից համայնքներին տրամադրվող ֆինանսական համահարթեցման նպատակների հաշվին (աղյուսակ 4):

Քանի որ համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասում մուտքեր գրեթե չեն կանխատեսվում, ապա պլանավորվող հինգ տարիների կապիտալ ծախսերը մեծամասամբ կիրականացվեն համայնքի բյուջեի վարչական մասի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումների և տարեսկզբի ազատ մնացորդի հաշվին:

Աղյուսակ 4. Համայնքի 2015-2016թթ. բյուջեի մուտքերի ցուցանիշները և 2017-2021թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը հազար դրամ

Հ/հ	Մուտքերի անվանումը	2015թ. փաստ.	2016թ. փաստացի 01.10.2016	2017թ. կանխ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021թ. կանխ.
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	12829.1	12605.2	11903.2	12531.0	12840.3	13330.3	14015.0
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	12606.1	12463.2	11807.1	12294.5	12840.3	13330.3	14015.0
1	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	2444.6	2730.2	2790.0	2800.0	2830.0	2920.0	3062.0
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	1519.5	1591.3	1770.0	1780.0	1780.0	1800.0	1830.0
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	164.3	79.2	260.0	260.0	230.0	230.0	230.0
	Հողի հարկ	1355.2	1512.1	1510.0	1520.0	1550.0	1570.0	1600.0
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	713.1	1054.9	920.0	920.0	920.0	950.0	1020.0
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	713.1	1054.9	920.0	920.0	920.0	950.0	1020.0
1.3	Ապրանքների օգտագործման կամ	212.0	84.0	100.0	100.0	120.0	170.0	212.0

	գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ							
	Տեղական տուրքեր	212.0	84.0	100.0	100.0	120.0	170.0	212.0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ							
	Պետական տուրքեր							
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ							
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ							
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ							
2	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	8554.0	8554.0	7622.6	8100.0	8600.0	9000.0	9503.0
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	8554.0	8554.0	7622.6	8100.0	8600.0	9000.0	9503.0
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	8554.0	8554.0	7622.6	8100.0	8600.0	9000.0	9503.0
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ	1099.3	931.4	-	-	-	-	-
գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ							

	ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3	ԱՅԼ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ*	1607.5	1179.0	1394.5	1394.5	1410.3	1410.3	1450.0
3.1	Տոկոսներ							
3.2	Շահաբաժիններ							
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	1575.5	1135.0	1394.5	1394.5	1410.3	1410.3	1450.0
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	499.0	503.2	503.2	550.0	610.0	610.0	610.0
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	1076.5	631.8	891.3	844.5	800.3	800.3	840.0
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ							
	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր							
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում							

	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ							
3.5	Վարչական գանձումներ	20.0	-	-	-	-	-	-
	Տեղական վճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ							
	Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ							
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից							
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ							
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից							
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.9	Այլ եկամուտներ*	12.0	44.0	-	-	-	-	-
	Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր							
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից							

	Ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր							
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ	12.0	44.0	-	-	-	-	-
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՑՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)							
1	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր							
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր							
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
2	Պաշարների իրացումից մուտքեր							
3	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր							
4	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
	Հողի իրացումից մուտքեր							
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԵՖԻՑԻՏԻ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)	191.0	142.0	96.1	-	-	-	-
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)	191.0	142.0	96.1	-	-	-	-
1	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	-բյուջետային							

	փոխատվությունների ստացում							
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							
2	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն							
	-համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության իրացումից մուտքեր							
	-իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից համայնքի բյուջե մասհանումից մուտքեր							
	-բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն ձեռքբերում							
2.2	Փոխատվություններ							
	-նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր							
	-փոխատվությունների տրամադրում							
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը	191.0	142.0	96.1	-	-	-	-
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս							
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ							

	միջոցներից վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս							
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում							
	որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի գումարը							
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ							
1	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	-փոխատվությունների ստացում							
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							

*)Վարչականբյուջեիպահուստայինֆոնդիցֆոնդայինբյուջեհատկացվողգումարըչիմտնումբյուջետայինընդհան
ուրեկամուտներիմեջ

Աղյուսակ 4. Համայնքի 2017-2021թթ. բյուջեն (եկամտների և ծախսերիկանխատեսումը)

Եկամտի և ծախսի տեսակը	2015թ. տարեկանական	2017թ. կանխ.	2015թ փաստ.նկատ %	2018թ. կանխ.	2015թ փաստ.նկատ %	2019թ. կանխ.	2015թ փաստ.նկատ %	2020թ. կանխ.	2015թ փաստ.նկատ %	2021թ. կանխ.	2015թ փաստ.նկատ %
Ընդամենըեկամ ուտներ	12032.5	11807.1	98.1	12294.5	102.1	12840.3	106.7	13330.3	110.8	14015.0	116.5
Հարկայինեկամո ւտներ, որից	2366.7	2790.0	117.9	2800.0	118.3	2830.0	119.5	2920.0	123.3	3062.0	129.4
Հողիհարկ	1321.8	1510.0	114.2	1520.0	114.9	1520.0	114.9	1570.0	118.7	1600.0	121.0
Գույքահարկ	836.9	1180.0	140.9	1180.0	140.9	1180.0	140.9	1180.0	140.9	1250.0	149.3

Տեղական տուրքեր	208.0	100.0	35.7	100.0	35.7	130.0	62.5	170.0	81.7	212.0	101.9
Պաշտոնական թացիկ դրամաշն.	8554.0	7622.6	89.1	8100.0	94.6	8600.0	100.5	9000.0	105.2	9503.0	111.1
Այլ եկամուտներ	1111.8	1394.5	125.4	1394.5	125.4	1410.3	126.8	1410.3	126.8	1450.0	130.4
Ոչ ֆինանսական ակտիվների իրացումից մուտքեր	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տարեսկզբի հազատման արդյունք	191.0	96.1	50.3	-	-	-	-	-	-	-	-
Ընդամենը	12154.5	11903.2	97.9	12294.5	101.1	12840.3	105.6	13330.3	109.7	14015.0	115.3
Ընդամենը ծախսեր	12154.5	11903.2	97.9	12294.5	101.1	12840.3	105.6	13330.3	109.7	14015.0	115.3
Ընթացիկ ծախսեր, այդ թվում	12154.5	11903.2	97.9	12294.5	101.1	12840.3	105.6	13330.3	109.7	14015.0	115.3
Տեղ. ինքնակառ. մարմնի, դրանց ենթ-հիմն. աշխատ. աշխատավարձ	8357.4	7887.0	94.3	8357.4	100.0	8357.4	100.0	8700.0	104.1	8900.0	106.4
Ապրանքն. գնման նւթառ. վճ. ծախս	3216.2	3061.0	95.1	3487.1	108.4	3488.0	108.5	3517.2	109.3	3600.0	111.9
Սուբսիդիաներ	-	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	150.0	150.0	150.0	150.0
Դրամա-շնորհներ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Մոցիալական նպաստներ	550.0	250.0	45.4	350.0	63.6	840.0	152.7	900.0	163.6	1303.0	236.9
Այլ ծախսեր	30.9	605.2	195.8	-	-	54.9	177.6	63.1	204.2	62.0	200.6
Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսեր, այդ թվում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Հիմնական միջոցներ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.5. ԶԱՐԳԱՅՄԱՆԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐԵՎ ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համայնքի զարգացման առկա դժվարությունները ըստ ուղղությունների ներկայացված են ստորև.

1. Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպումը՝ երիտասարդության ներգրավմամբ,
2. Նոր համայնքային ճանապարհների բարեկարգումը և ասֆալտապատումը, համայնքային զբոսայգու և մանկական խաղահրապարակի վերջնական կառուցապատումը և կանանչապատումը:
3. Համայնքում մանկապարտեզի կամ նախակրթարանի բացակայությունը
4. Ազգաբնակչության սոցիալական վիճակի բարելավմանն ուղղված ծրագրերի իրականացում, որը իր մեջ ներառում է գյուղ մթերքների, մասնավորապես կաթի մթերման և վերամշակման կազմակերպում, բարձր կաթնատվությամբ տոհմային անասունների ձեռքբերումը և բուծումը, նոր գյուղատնտեսական տեխնիկայի ձեռքբերումը, ցանքատարածություններ ավելացումը և դաշտամիջյան ճանապարհների բարեկարգումը:
5. Բարեգործության խթանումը՝ համայնքում մշակութային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև նորանց ֆինանսական անկախության ապահովմանն ապատակով,

Վերը նշված հիմնահարցերի լուծման համար առկա դժվարությունները կապված են հիմնականում համայնքի եկամուտներից:

Համայնքը չունի անհրաժեշտ եկամուտներ՝ իրառականորեն լուծելու համար:

2.6 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺ ԵՂ ԵՎ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԻ , ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՈՒԹՅՈՒՆ ՆԵՐԻ ԵՎ ՍՊԱՍԵԼԻՔ ՆԵՐԻ (ՈւժՀՍ) ՎԵՐԼՈՒԾ ՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺ ԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ

Համայնքի ուժեղ կողմերն են՝

- ✓ Զարգացման համար համայնքն ունի բավարար մասնագիտական ներուժ,
- ✓ Հաշվի առնելով համայնքի աշխարհագրական դիրքը՝ այն կարելի է դարձնել հանգստի և առողջարանային գոտի,
- ✓ Համայնքի մայրուղուն և Սևանա լճին մոտ գտնվելը,
- ✓ Գյուղատնտեսությամբ և անասնապահությամբ զբաղվելու համար նպաստավոր ածխաբաղադրական դիրքը և պայմանները
- ✓ Համայնքի տարածքում պատմամշակութային հուշարձանների առկայությունը
- ✓ Ազգաբնակչությանը սպասարկող կոմունիկացիոն համակարգերի առկայությունը / գազ, էլեկտրական, մշտական խմելու ջուր, հեռահաղորդակցություն և ինտերնետ կապ / :

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

Համայնքի թույլ կողմերն են՝

Վարելահողերի անջրդի և փոքր-փոքր կտրտված լինելը

Գործազրկության առկայությունը և արտագնա աշխատանքի մեկնողների մեծ քանակը,

Աշխատատեղերի պակասը:

Համայնքում բացակայում է ոռոգման համակարգը

Համայնքում արտադրական, հասարակական, կեննցաղային ձեռնարկությունների և ժամանցի ու հանգստի գոտիների բացակայությունը

Խոշոր գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսությունների բացակայությունը

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՈՒԹՅՈՒՆ ՆԵՐԸ

Համայնքի զարգացման հնարավորություններն են՝

- ✓ Մեծ քանակի նորակա աշխատուժի առկայությունը,
- ✓ Արտադրական տարածքների, գյուղատնտեսական վարելահողերի և արտավայրերի առկայությունը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՆՍՊԱՌՆԱՅՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳ ՆԵՐԸ

Համայնքի նսպառնացող ռիսկերն են՝

- ✓ Համայնքի բարձր լեռնային աշխարհագրական դիրքը
- ✓ Բնական աղետները / երաշտ, կարկուտ, անձրևային սելավներ /
- ✓ Ընտանի կենդանիների շրջանում համաճարակների բռնկումը

- ✓ Գործազրկության մակարդակի աճը,

3. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

3.1 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՏԵՍԼԱԿԱՆ

Նորաշենիի տարածքային տնտեսական զարգացման գործում կարևոր է հաշվի առնել համայնքի բնակչության հեռանկարային աճը,

որը ելնում է համայնքի հեռանկարային տարածքային զարգացման հնարավորություններից:

Գյուղի զարգացման ռազմավարությունն է՝ բարեփոխումներ անցկացնել ու ճանապարհով հետևողականորեն բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և հանգստի պայմանները, հաշվի առնելով գյուղի աշխարհագրական դիրքը, համայնքը դարձնել տուրիստական գրավչություն ունեցող մաքուր, բարեկարգ, կանաչապա եզրավիճքնակավայր:

Զարգացման հիմնական ուղղությունների իրականացման գործընթացում խիստ կարևոր վում է տեղական իշխանությունների, համայնքի բնակչության, քաղաքացիական հասարակության, լրատվամիջոցների և գործարարների համատեղ գործունեությունը, ինչպես նաև համագործակցությունը պետական կառավարման մարմինների և ուղևոր կազմակերպությունների հետ:

Համայնքի կայուն զարգացման ցուցանիշներն են՝

- ✓ Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով),
- ✓ Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով,
- ✓ Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը (չպայմանավորված բնական աճով) նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով:

Ցուցանիշների արժեքները հինգ տարիների համար ներկայացված է աղյուսակ 5-ում:

Աղյուսակ 5. Համայնքի կայուն զարգացման ցուցանիշների կանխատեսվող արժեքները հինգ տարիների համար (2017-2021թթ.)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով)	21.6%	20.1%	18.2%	17.4%	17%

2.	Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով	8.6%	9%	9.8%	10%	12%
3.	Համայնքում գրանցված բնակիչների փոփոխությունը (չպայմանավորված բնական աճով) նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով	2%	1.5%	1.8%	2%	2.4%

3.2 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Առաջիկա 5 տարիների նկատմամբ հիմնական նպատակներն են՝

- ✓ Համայնքի մշակույթի տան դահլիճի վերանորոգումը և մշակութային կյանքի աշխուժացումը,
- ✓ Համայնքային զբոսայգու և մանկական խաղահրապարակի կառուցում,
- ✓ Համայնքի փողոցների բարեկարգումը և գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնումը,
- ✓ Համայնքում դպրոցահեն նախակրթարանի հիմնում
- ✓ Համայնքում կաթի մթերման և վերամշակման արտադրության հիմնում:

Աղյուսակ 6. Համայնքի կայուն զարգացման ցուցանիշների և հիմնական նպատակների կանխատեսվող արժեքներ (2017-2021թ.թ.)

Տրամաբանական մոդելի բաղադրիչ	2017	2018	2019	2020	2021
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ					
1. Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով)	21.6%	20.1%	18.2%	17.4%	17%
2. Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով	8.6%	9%	9.8%	10%	12%
3. Համայնքում գրանցված բնակիչների փոփոխությունը նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով, չհաշված համայնքի բնակչության փոփոխությունը բնական աճի պատճառով					
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ					
1. Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպումը՝ երիտասարդության ներգրավմամբ					

1.1.Համայնքի մշակույթի տան կապիտալ վերանորոգումը նմշակության ինկյան քիաշխուժացում					
2. Համայնքի կառուցապատումը, բարեկարգումը նկանաչապատումը, համայնքի աղբահանությունը նսանի տարական մաքրումը, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովումը, ինչպես նաև համայնքային գերեզմանատան պահպանումը նգործունեության ապահովումը					
2.2. Համայնքի փողոցների բարեկարգում					
2.3. Բակային տարածքների բարեկարգում նուս մաքրատապատում					
2.4. Ոռոգման ցանցի հիմնանորոգում նու վերակառուցում					
2.5.Համայնքի հանգստի գոտու վերականգնում					
3.Համայնքի կոմունալ տնտեսության աշխատանքների կազմակերպում, համայնքի սեփականություն համարվող բնակելի տների նոչբնակելի տարածքների, հանրակացարանների, վարչական շենքերի նայլ շինությունների պահպանումը, շահագործումը, կազմակերպում է դրանց նորոգումը					
3.6. Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների կապիտալ վերանորոգում					
4.Համայնքում ֆիզիկական կուլտուրային սպորտի զարգացմանը նպաստում, սպորտային հրապարակների նարզական այլ կառույցների շինարարության իրականացում, հանգստի գոտիների ստեղծումը					
4.7. Համայնքի մարզադպրոցի կառուցում					

5. Բարեգործության խթանումը՝ համայնքում մշակութային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև դրանց ֆինանսական կախության ապահովմանն պատակով					
5.8. Եկեղեցու կառուցման աշխատանքներ					
5.9. Էներգախնայողության ելվերական գնվող էներգետիկայի ծրագրերի իրագործում					

Նշված խնդիրների լուծմանն պատակով նախատեսվող ծրագրերը ներկայացված են ծրագրի անձնագրերում:

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր 1

« Նորաշեն համայնքի մշակույթի տան դահլիճի

կապիտալ վերանորոգում »

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Նորաշեն համայնքի մշակույթի տան դահլիճի վերանորոգում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ Ակտիվ մշակույթային և մարզական կյանքի ապահովումը երիտասարդության ներգրավմամբ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0	1000.0	2000.0	2000.0	3000.0	2000.0
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Համայնքում կունենանք ակտիվ մշակույթային կյանք 1.2.						
	2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. 2.2.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 2500.0 Կապիտալ ծախսեր՝ 7500.0 Ընդհանուր բյուջեն՝ 10000.0						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							

Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017թ.-2021թ.
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ծրագրի արդյունքում համայնքում կաշխուժանա մշակույթային կյանքը,որի արդյունքում աճող սերունդները և ներկա երիտասարդ հասարակության ներկայացուցիչները չեն ձգտի դուրս գալ համայնքից և մեծ քաղաքներում բնակություն հաստատեն, ինչը գհանգեցնի գյուղի և գյուղական կյանքի դարգացմանը:

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր ՈՒՆԵՐ

«Համայնքի փողոցների բարեկարգում և գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնում »
(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի փողոցների բարեկարգում և գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝ Համայնքում սանիտարական վիճակի բարձրացում, բնակիչների ազատ տեղաշարժը օրվա մուլթ ժամերին	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		16500.0	1000.0	2000.0	3000.0	2000.0	2000.0
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0					
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0					
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0					
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Գոյացող անձրևաջրերի հեռացման համակարգի կառուցում 1.2. 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. 2.2.						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝1000.0 Կապիտալ ծախսեր՝9000.0 Ընդհանուր բյուջեն՝10000.0						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							

Ծրագրի հիմնական շահառուները	ազգաբնակչություն
Ծրագրի սկիզբը և ավարտ	2017-2021
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Համայնքը կլինի բարեկարգ, լուսավոր, բնակչության տեղաշարժը ավելի դյուրին

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N 3

«Համայնքային զբոսայգու և մանկական խաղահրապարակի կառուցում»
(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը							
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝ Ազգաբնակչության ազատ ժամանցի և հանգստի ապահովում	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		995.0	2000.0	1000.0	1000.0	-	-
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. 1.2. 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. 2.2.						

Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝995.0 Կապիտալ ծախսեր՝4000.0 Ընդհանուր բյուջեն՝4995.0
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ, մանկապատկերներ
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2016-2019թթ.
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ծրագրի իրականացման արդյունքում համայնքի կենտրոնական մասում՝ Մշակույթի տան հարակից տարածքում կունենանք մեծերի և փոքրերի հանգստի ու ժամանցի կազմակերպման համար նախատեսված բարեկարգ և հագեցած հրապարակ

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր 4

« Նորաշեն համայնքում դպրոցահեն նախակրթարանի հիմնում »

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Դպրոցահեն նախակրթարանի հիմնում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ Բարձրացնել նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթական և դաստիարակչական ցուցանիշները	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0	500.0	1000.0	2000.0	500.0	0
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	1. Կբարձրանա մանկապատկեր երեխաների հետագա դպրոցական կրթության մակարդակը 2. Կնպաստի ծնողների ազատ ժամանակին և աշխատանք փնտրելու հնարավորությունը						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0					
	3.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին 1.1. 1.2. 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ						

	2.1. 2.2.
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 500.0 Կապիտալ ծախսեր՝ 3500.0 Ընդհանուր բյուջեն՝ 4000.0
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Գույք և աշխատողներ
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Ֆինանսական միջոցների հայթայթում
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի երեխաներ
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2020թթ.
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Բարձրացնել նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթական և դաստիարակչական ցուցանիշները, կնպաստի ծնողների ազատ ժամանակին, որը կհանգեցնի աշխատանք փնտրելու անկությանը

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր 5

«Նորաշեն համայնքում կաթի մթերման և վերամշակման արտադրության հիմնում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Անասնապահության զարգացում և կաթի արտադրության ծավալների մեծացում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ Տեղում մթերել համայնքում արտադրված կաթը և կազմակարգել վերամշակում,	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		0	20000.0	20000.0	5000.0	5000.0	-
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	1. Համայնքում կստեղծվեն նոր աշխատատեղեր						
	2. Կաթը կմթերվի ավելի բարձր գներով, որը կնպաստի բնակիչների ցուցանիշների բարելավմանը և զարգացում կապի անասնապահությունը						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	3.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Շենքային պայմանների ձեռք բերում 1.2. Համապատասխան տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների ձեռք բերում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ						

	2.1. Արտադրանքի իրացման շուկաների փնտրում 2.2. Բարձրակիթ տոհմային կովերի ձեռք բերում
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 5000.0 Կապիտալ ծախսեր՝ 45000.0 Ընդհանուր բյուջեն՝ 50000.0
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	չկան
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Արտադրանքի իրացում
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ազգաբնակչությունը
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2020թթ.
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ծրագրի արդյունքում ստացած հավելյալ եկամուտների հաշվին կբարձրանա գյուղական բնակչության սոցիալական վիճակը, սպառողներին կվաճառվի անարատ արտադրանք, կզարգանա գյուղը, կընդլայնվի անասնապահությունը, կնվազի գյուղից արտագաղթել ցանկացողների քանակը:

4. ՀԶՀԾ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ

Համայնքի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեին ախազծի կազմման ծրագրային հիմքը ՀԶՀԾ-ում համապատասխան տարվա համարն ախատեսված ռիսկերի ներկայացման ծրագրերն են, որոնց իրականացման համար հաշվարկվել են ֆինանսավորման համապատասխան աղբյուրներն ծախսեր: Գործնականում, ՀԶՀԾ-ի իրականացումը հանգում է հիմնականում (չհաշված ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին ախատեսված ծրագրերը) համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների կատարմանը: Բյուրեղավան համայնքի ՀԶՀԾ-ի ֆինանսավորումն ամփոփված է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7. ՀԶՀԾ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ
(Նորաշեն համայնք)
(2017-2021 թթ.)

Պարտադիր խնդիր	Բյուջետավորված միջոցներ	Ծրագրի կատարումն ըստ տարիների	Ֆինանսավորման աղբյուրներ	Ծախսերի դասեր	Ֆինանսավորման կարգավիճակ
----------------	-------------------------	-------------------------------	--------------------------	---------------	--------------------------

		2017	2018	2019	2020	2021	Համայնքի սեփական եկամուտներ	Ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	Արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	Բարեգործություն/նվիրատվություն	Պետություն-համայնք-մասնավոր հատված համագործակցություն	Այլ աղբյուրներ	Ընթացիկ ծախսեր	Կապիտալ ծախսեր	Ֆինանսավորումն առկա է	Ֆինանսավորման շուրջ ընթանում են բանակցություններ	Ներկայացվել է ֆինանսավորման հայտ	Ֆինանսավորման հարցը լուծված չէ
1. Համայնքի մշակույթի տան դահլիճի կապիտալ վերանորոգումը նմշակութային կյանքի աշխուժացում	10000.0	10000.0	2000.0	2000.0	3000.0	2000.0	1000.0					9000.0						9000.0
2. Համայնքի փողոցների բարեկարգում և գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնում	10000.0	2000.0	2000.0	2000.0	2000.0	2000.0	2000.0					8000.0						8000.0
3. Համայնքի զբոսայգու և խաղահրապարակի կառուցում	4000.0	1500.0	2000.0	500.0			2000.0					2000.0						2000.0
4. Համայնքում դպրոցահեն նախակրթարանի հիմնում	4000.0			4000.0							4000.0		500.0	3500.0				4000.0
5. Կաթի մթերման և վերամշակման արտադրության հիմնում	50000.0	2000.0	2000.0	5000.0	5000.0							5000.0	5000.0	45000.0				50000.0

6. Բազմաբնակարան շենքերի տանիքներ իկապիտավերան որոգում																		
7. Համայնքի մարզադ պրոցիկառուցում																		
8. Եկեղեցու կառուցմ անաշխատանքներ																		
9. Էներգախնայողու թյան նվերականգն վող էներգետիկայի ծրագրերի հրապար ծում																		

5. ՀԶՀԾ-Ի ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

ՀԶՀԾ-ի ներքին մոնիթորինգն իրականացվելու է ՀԶՀԾ-ի և տարեկան բյուջեի կառավարման գծով ԽՄ-ի կողմից յուրաքանչյուր տարին մեկ անգամ:

ՀԶՀԾ-ի մոնիթորինգն իրականացվելու է ըստ տվյալների ծրագրերի ու միջոցառումների աշխատանքների կատարման ցուցանիշների:

Աղյուսակ 8-ում ներկայացված է ՀԶՀԾ-ում ներառված ծրագրերի միջոցառումների մոնիթորինգի և գնահատման վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևանմուշը:

Աղյուսակ 8. Մ Ո Ն Ի Թ Ո Ր Ի Ն Գ Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

ՆՈՐԱՇԵՆ ՀԱՄԱՅՆՔ
(_____ թվականներ)

Տրամաբանական մոդելի բաղադրիչ	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2016)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2017)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2017)	Ցուցանիշի կատարողական (2017)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2018)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2018)	Ցուցանիշի կատարողական (2018)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2019)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2019)	Ցուցանիշի կատարողական (2019)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2020)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2020)	Ցուցանիշի կատարողական (2020)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2021)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2021)	Ցուցանիշի կատարողական (2021)	Տվյալների հավաքագրման պարբերականությունը		Ցուցանիշի ստացման աղբյուր	Ցուցանիշի ստացման մեթոդ
	Կիսամյակա յին	Տարեկան	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	1.Աղքատությանշեմից ցածր զտնվողընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով)															2.Համայնքի սեփական նեկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով	3.Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով, չհաշված համայնքի բնակչության փոփոխությունը բնական աճի պատճառով		
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ	1.Ակտիվ մշակութային նմարգական կյանքի կազմակերպումը՝ ներառյալ արդյունքների անհատականությունը	1.1.Համայնքի մշակույթի տանդահլիճի կապիտալ վերանորոգումը նշանակութային կյանք																		
																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն

քիաշխուժացում																		
2. Համայնքի կառուցապատումը, բարեկարգումը և կանաչապատումը, համայնքի աղբահանությունը և սանիտարական մաքրումը, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների և պահովումը, ինչպես նաև համայնքային գերեզմանատան պահպանումը և գործունեության ապահովումը																		
2.2. Համայնքի փողոցների բարեկարգումն գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնում																X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
2.3. Համայնքի զբոսայգու և մանկական խաղահրապարակի կառուցում																X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
2.4. Համայնքում դպրոցահեն նախակրթարանի հիմնում																X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
2.5. Կաթի մթերման և վերամշակման արտադրության հիմնում																X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
3. Համայնքի կոմունալ տնտեսության աշխատանքների կազմակերպում, համայնքի սեփականություն համարվող բնակելի տների և տնայնակելի տարածքների, հանրակացարանների, վարչական շենքերի և այլ շինությունների պահպանումը, շահագործումը, կազմակերպում և եղրանցնող գումար																		

3.6. Բազմարևակարանշեն քերիտանիքներիկապի տալվերանդորդում																		X		
4.Համայնքումֆիզիկ ականկուլտուրայինև պորտիզարգացմանը նպաստում, սպորտայինհրապար ակներինմարզական այլկառույցներիշինա րարությանիրականա ցում, հանգստիգոտիներխ տեղծումը																				
4.7. Համայնքիմարզադպրո ցիկառուցում																		X		
5.Բարեգործությանխ թանումը՝ համայնքումմշակութ ային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալականևայլհաս տատություններիհիմ նադրման, ֆինանսավորման, ինչպեսևանդրանցֆի նանսականանկախու թյանապահովմաննպ ատակով																				
5.8. Եկեղեցուկառուցմանա շխատանքներ																		X		
5.9.Լներգախնայողությ անեովերականգնվողէն երգետիկայիծրագրերի իրագործում																		X		

ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ

ՀԶՀԾ-ն հանդիսանալու է համայնքի գալիք հինգ տարիների գործունեության ուղեցույցը: 2017-2021թթ. ընթացքում ՀԶՀԾ-ում ընդգրկված ծրագրերի իրականացմանն են ուղղված լինելու համայնքի ՏԻՄ-երի ջանքերն ու աշխատանքը՝ մոբիլիզացնելով համայնքի ֆինասնական, մարդկային և նյութական ռեսուրսների ողջ պոտենցիալը: ՀԶՀԾ-ի իրագործումը հնարավորություն կտա քայլ առ

քայլ մոտենալ հետվում նշմարվող այն ցանկալի տեսլականին, որպիսին ցանկանում է տեսնել համայնքը նրա յուրաքանչյուր բնակիչ: ՀԶՀԾ-ում տեղ գտած դրույթները լինելու են այն ծրագրային հիմքը, որի վրա հենվելով կազմվելու է համայնքի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեն:

Ծրագրերը հաջողությամբ իրագործելու համար ՏԻՄ-երը պետք է սերտորեն և արդյունավետ համագործակցեն պետական կառույցների, միջազգային դոնոր կազմակերպությունների և այլ շահագրգիռ կողմերի և կառույցների հետ:

ՀԶՀԾ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀԶՀԾ-ին ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

Յուրաքանչյուր հաջորդ տարի կկատարվի ՀԶՀԾ-ի իրականացման նախորդ տարվա արդյունքների ուսումնասիրություն, ամփոփում, ձեռքբերումների գնահատում և թերությունների բացահայտում: Նախորդ տարվա արդյունքների հիման վրա համապատասխան ուղղումներ և լրացումներ կկատարվեն մնացյալ տարիների ծրագրերում:

Հիմնվելով ՀԶՀԾ-

ի իրականացման տարեկան հաշվետվության վերաբերյալ համայնքի ավագանու կայացրած որոշման վրա, ՀԶՀԾ-ի վերանայման անհրաժեշտության դեպքում, համայնքի ղեկավարը ՀԶՀԾ-ում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու վերաբերյալ իր (կամ) համայնքի ավագանու անդամների ցատացված բոլոր առաջարկությունները ներկայացնում է համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը:

Համայնքի ավագանու անդամ (անդամների) առաջարկած այն փոփոխությունները (կամ) լրացումները, որոնք ավելացնում են ՀԶՀԾ-ի իրականացման ծախսերը, համայնքի ավագանու որոշմամբ ընդունվում են միայն համայնքի ղեկավարի եզրակացության առկայությամբ և ավագանու նիստի ներկա անդամների ձայների երկու երրորդով:

ՀԶՀԾ-ի փոփոխությունները (կամ) լրացումները, ավագանու հաստատումից հետո, հրապարակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

ԱՎԱԳԱՆՈՒ ԱՆԴԱՄՆԵՐ՝

Պ.ԱՎԱԳՅԱՆ

Ա.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Գ.ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Վ.ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Խ.ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆ

ՆՈՐԱՇԵՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Գ.ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ